

COMMUNIO

Slovo na cestu

Kdo mně chce sloužit, ať mě následuje, a kde jsem já, tam bude i můj služebník. Kdo mně slouží, dojde cti od Otce.

J 12,26

Drazí sourozenci v Kristu, uprostřed léta slavíme svátek sv. Vavřince, jáhna a mučedníka, světce, jemuž je zasvěcen náš katedrální chrám.

Vavřinec se narodil kolem roku 230 ve městě Huesca v římské provincii Hispánii, dnešním Španělsku, a v křesťanské víře byl vzdělán římským arcijáhmem Sixtem. Když byl Sixtus v roce 257 zvolen římským biskupem, ustanovil Vavřince jedním ze sedmi jáhnů (podle některých životopisů arcijáhmem), svěřil mu péči o chudé a nemocné a proto také správu církevní pokladny.

V letech 257–258 rozpoutal císař Valerián druhé celoříšské pronásledování křesťanů. Druhý z jeho ediktů nařizoval všechny biskupy, kněze a jáhny okamžitě popravít. V této době bylo zabito mnoho významných osobností, např. kartaginský biskup Cyprián a rovněž římský biskup Sixtus, který byl spolu se svými jáhny dopaden a zatčen při bohoslužbě.

Jak vypovídají legendy, na které později odkazují např. sv. Ambrož a sv. Augustin, mladý jáhen Vavřinec byl umučen 10. srpna roku 258, tři dny po biskupu Sixtovi. Bylo mu však nejprve přikázáno, aby během těchto tří dnů připravil přehled veškerého majetku církve v Římě k zabavení. Vavřinec během této doby rozdál majetek chudým, a když po třech dnech byl vyzván, aby církevní majetek vydal, sezval všechny chudé, trpící, vdovy a sirotky, ukázal na ně a řekl: „*Pohleď, to je naše bohatství! Zde*

ti ukazují poklad církve. Péče o něj, není jako mamon příčinou zla, ale v pravdě vede k většímu obohacení i k slávě.“ Rozzuřený císař pak přikázal Vavřince zbičovat, řetězy připoutat na železný rošt a pozvolna opékat nad žhavými uhlíky, aby mu způsobil co nejdelší a nejkrutější bolest. A když ho mučili na rozpáleném roštu, ani tehdy, chvíli před hroznou smrtí, neztratil smysl pro humor a ten humor byl černější než jeho smrt: „*Tak si mě obrať, nebo si ukroj,*“ volal prý na mučitele.

Majetek – to byl ten důvod – chtěli ho a měli o něm fantastické představy. Bohatství církve. Kvůli tomu v historii mnohokrát tekla krev. I dnes by lidé většinou zírali, jaké cifry mají ve skutečnosti služebníci církve na svých výplatních páskách...

Co si vlastně v hloubi duše myslíme o mučednících? Je na nich něco, co se dá následovat i v době všeobjímající prázdnoty, která je vydávána za toleranci? Kde je v našem životě místo pro svědectví mučedníků, které je setbou křesťanství?

Bůh nežádá od člověka nějaké výjimečné kousky. Jen být v pravý čas na svém místě a nezradit. Takový byl Vavřinec, jehož vítězství nad lidskou malostí oslavujeme.

Myslím, že Vavřinec, patron církve, která není opilá svou vlastní důležitostí, církve sloužící, vydávající se, nehledající laciné kompromisy, nám má stále co říci. O tom, co je v životě církve podstatné a co je podstatné pro každého z nás.

Obsah

Že jsou chvíle, kdy je třeba hodit všechno za hlavu: prosperitu, životní jistoty, dobrou pověst, někdy dokonce vlastní život, protože cítíme, že to vlastně jinak nejde. Protože bychom sice neztratili mnoho z životních hodnot a bezkonfliktně bychom přežili, ale ztratili bychom sami sebe a smysl svého bytí. A je mnoho rovin, na kterých se rodí naše rozhodnutí.

Pán Ježíš, pro něhož před 1755 lety položil život mladý jáhen Vavřinec, nestojí o obdivovatele a nezávislým pozorovatelům nemůže nic dát. Chce mít ze všech lidí své následovníky. On je totiž cesta, po které se musí jít, ve třetím století stejně jako v jedenadvacátém. Kdo se na tuto cestu dívá pouze z okna, nepozná její cíl. Ale kdo na ni vykročí, o tom platí zaslíbení: „*Kde jsem já, tam bude i můj služebník. Kdo mně slouží, dojde cti od Otce.*“

Přeji Vám všem na přímluvu sv. Vavřince Boží požehnání a blízkost na všech Vašich cestách.

Váš bratr

Slovo na cestu.....2

Homilie studentů teologie 4

Společně na cestě.....7

Sklobení krásy..... 9

Procházky dějinami církve – 6.....10

Nové složení redakční rady a vznik regionálních zpravodajů..... 13

Zprávy.....14

Pro usmání 15

COMMUNIO – vydává Starokatolická církev v ČR, Na Bateriích 27, Praha 6, 162 00

ISSN 1805-1243

Registrační číslo MK ČR E 20002.

Vyšlo 21. 8. 2012

tel./fax 224 319 528

e-mail: stkat@starokatolici.cz

www.starokatolici.cz

Za toto číslo zodpovídá redakční rada. **Náklady na výrobu tohoto čísla činí 20 Kč.** Děkujeme za příspěvek na papír a tisk.

Grafická úprava a DTP: Marek Bárta

Neoznačené fotografie archiv redakce.

Homilie studentů teologie

Při modlitbě pak nemluvte naprázdno jako pohané; oni si myslí, že budou vyslyšeni pro množství svých slov.

Nebuďte jako oni; vždyť váš Otec ví, co potřebujete, dříve než ho prosíte.

Vy se modlete takto: Otče náš, jenž jsi v nebesích, buď posvěceno tvé jméno.

Přijď tvé království. Staň se tvá vůle jako v nebi, tak i na zemi.

Náš denní chléb dej nám dnes.

A odpusť nám naše viny, jako i my jsme odpustili těm, kdo se provinili proti nám.

A nevydej nás v pokušení, ale vysvoboď nás od zlého.

Neboť jestliže odpustíte lidem jejich přestoupení, i vám odpustí váš nebeský Otec;

jestliže však neodpustíte lidem, ani váš Otec vám neodpustí vaše přestoupení.

Mt 6, 7–15

Sestry a bratři v Kristu,

Má homilie se vztahuje k pro nás nejznámější modlitbě *Otčenáš*. Ta je společná všem spolubratřím na světě. Všichni ji umíme nazpaměť a je nám notoricky známá její rytmika a přednes. Ještě jako malá jsem si myslela, že *Otčenáš* – jako jedno slovo, je pouhým označením souboru veršů s hlubším významem. Nevnímala jsem význam slov, jen je „slyšela“. Procházela mýma ušima tam a nazpět, než jsem se nad nimi chtěla opravdu pozastavit a zamyslet. To je bezesporu velká bolest a nebezpečí, když je něco tak známé, až se to provádí automaticky. Právě na to naráží první verš dnešního evangelia. Neopakujeme *Otčenáš* jen proto, že ho umíme nazpaměť,

neurážejme Boha tím, že ho vlastně přehlídíme bezmyšlenkovitým drmoláním.

Niterná osobní modlitba je jistě cesta, jak se vyhnout zmíněnému nebezpečí, ale budme k sobě upřímní, jak často si osobně povídáme s Bohem? Máme spoustu práce, vjemů, problémů a taky únavy a touhy si už konečně odpočinout. Obklopují nás přátelé, se kterými si jdeme tu a tam prostě pokecat o ničem, zanačovat si na politiku, postěžovat si na manžela, zhodnotit poslední filmy... To pokládáme za dobře strávený volný čas u sklenky vína a něčeho dobrého. Ani nás nenapadne, že u kavárenského stolku by mohl sedět i On. Nepozveme ho.

Tím spíš pak uvědomějí křesťané dohánějí ztracený kontakt s Bohem skrze uniformní modlitbu. To zase ale neposlouchá Bůh.

Měli bychom modlitbu *Otčenáš* vnímat jako láskyplné dědictví Ježíše svým následovníkům a nám, kteří se s Bohem seznamujeme, nebo ho nechceme zatěžovat svými malichernými starostmi. Ježíš nám říká, jak a za co se máme modlit, tedy co je v životě nejdůležitější. A na prvním místě je láska.

V prvním verši „Otče náš, jenž jsi v nebesích“ voláme k otci, přesněji k tatíčkovi „Abba“. Ježíš naznačuje, čím je Bůh nám a čím jsme my Bohu. Milovanými dětmi, které bezmezně milují svého rodiče. Skrze synovství Ježíše i my můžeme být Božími dětmi. Vstupujeme tedy prvním veršem do rozhovoru s osobou, které důvěřujeme, jsme u ní v bezpečí, můžeme mu svěřit vše a on nás vyslechne. Bůh je v tomto okamžiku tak blízko, s jakou láskou ho nazýváme naším „Abba“, kterým ho jmenoval i Ježíš.

když ani nevíte, co to znamená? Jak byste vyžadovali lásku po druhém, když byste sami lásku nepoznali? Je v tom také kus odvahy a nepřijemností, odpustit – tedy v pravém slova smyslu nezadržovat naštvání, urážnost a jiné negativní pocity a hlavně a nevyčítat zpětně. Jaroslav Dušek ve své hře Čtyři dohody přibližuje odpuštění ne komu, ale čeho – obrazně jako vyprázdnění emocionálního měchýře. Odpustit jako z přehradu máme špatné emoce a uvolnit tak místo něčemu hezčímu. I když náš bližní tohle odpuštění nepocítí, nám bude daleko lépe. Všichni jsme hříšníci, ale jen ti, kteří odpouštějí, jsou spravedliví.

Nakonec Otce prosíme o ochranu na naší cestě, aby vedla správným směrem a aby nám pomáhal při našich zkouškách, při kterých nám dává dostatek sil k jejich překonání. V knize *Aramejský otčenáš* byl publikován pokus o překlad původního znění modlitby z aramejštiny, jazyka, jímž mluvil Ježíš. V této pasáži se nejvíce vyjevuje vzdálenost původního významu navzdory výtečným překladům. Dnešním jazykem by zněla takto:

„Uvolni lana chyb, které nás svazují, jakož i my pouštíme z rukou lana, jimiž svazujeme viny ostatních.

Nedej, abychom byli svedeni zdáním a hromadili chybné, ale osvobod' nás od toho, co nás zdržuje od správného jednání.“

V tomto znění je najednou pasáž daleko více pochopitelná a dynamičtější.

Když jsem přemýšlela, co pro mne *Otčenáš* vlastně znamená, musela jsem si připustit

spoustu bezmyšlenkovitě odříkaných veršů a málo pochopení toho, co je v něm vlastně obsaženo. Nyní vím, že modlitba k Otci je ztělesněním praktického pohledu křesťana na Boha Otce, svět i sebe sama a jejím prostřednictvím překonává své obavy a strachy. *Otčenáš* přináší klid a harmonii ujištěním, že jsme v milující Otcově náruči, že náš život má smysl a určení.

Amén

☒ *Eliška Strakošová*

Eliška Strakošová se narodila do severomoravské ateistické rodiny v roce 1987. Při studii vysoké školy v Praze jí přítel zavedl na bohoslužbu na Petřín, kde se seznámila se starokatolíky a jejich rodinným prostředím. Celé tři roky objevovala vlastní spiritualitu, ale i spiritualitu církve, do níž vstoupila křtem s biřmováním na Velikonoce roku 2010. V roce 2011 byla přijata ke studiu starokatolické teologie na Husitské teologické fakultě UK. Eliška pracuje jako projektová manažerka, nicméně kromě této práce je právě teologie prostorem pro její duchovní růst a poznání.

Společně na cestě

zpráva ze setkání pracovní skupiny pro starokatolickou spiritualitu

Jeden starý a nepřiliš lichotivý vtip říká, že starokatolická spiritualita je jako lochne-ská příšera – všichni o ní mluví, ale nikdo ji nikdy neviděl. Že toto nemusí vždy platit, se již druhým rokem pokouší prakticky dokázat pracovní skupina starokatolických teologů a angažovaných laiků, která se schází na pozvání utrechtského arcibiskupa v Nizozemí, aby diskutovala aktuální otázky starokatolické spirituality. Ale krom teoretických diskuzí také prakticky sdílela společenství v modlitbě, rozjímání a usebrání. Letošního červnového setkání v benediktýnském opatství sv. Willibrorda v nizozemském městečku Doetinchem se jako zástupce české církve zúčastnil i autor těchto řádků.

Celé týdenní setkání bylo rámováno v první řadě pravidelným rytmem bohoslužeb hodin, které jsme slavili ve strohém, ale mimořádně působivém prostředí klášterního kostela. Doetinchemští benediktýni nezaprou svou historickou provázanost se známým francouzským opatstvím Solesmes, které se významně zasloužilo o restituci gregoriánského chorálu v západní církvi, takže není divu, že i zde přišel ke slovu tento tradiční západní zpěv, který formoval řeholní i světskou spiritualitu po mnoho staletí. Jeho hloubka a prostota přesně zapadala do zdí opatství, které po druhé světové válce mniši vlastnoručně vystavěli z trosk okolních rozbombardovaných měst. Krom bohoslužby hodin, která nás provázela od velmi časného rána do pozdního večera, to bylo každodenní slavení eucharistie, kolem

něhož se soustředil liturgický rozměr setkání – rovněž společně s bratry benediktýny, kteří ani na okamžik neváhali s eucharistickou pohostinností a dali nám tak možnost se každý den vracet ke Kristu, který je právě ve slavení eucharistie niterným centrem každé spirituality i všeho církevního konání.

Pracovní část setkání sestávala z přednášek, prezentací a obsáhlých diskuzí, které moderoval utrechtský arcibiskup Joris Verdammen a které se týkaly zejména toho, jak v každodenním životě našich církví a našich církevních obcí zakoušíme a realizujeme ty myšlenky, které si dal jako téma i nadcházející starokatolický kongres v roce 2014: otevřenost, provázanost a spoluúčast.

Otevřenost je v církevním prostředí víceznačný pojem. Může na jedné straně znamenat naši otevřenost světu, otevřenost všem, kteří do našeho společenství přicházejí a hledají zde porozumění, pochopení a především vedení k Bohu. Může znamenat připravenost reagovat na otázky, které jsou v naší společnosti

aktuální a důležité, jakkoliv mohou být palčivé, kontroverzní a složité. Taková otevřenost znamená přiblížení církve a světa – tedy to, co se od II. vatikánského koncilu v sesterské církvi římskokatolické označuje okřídleným slovem *aggiornamento*. Na straně druhé je otevřenost zároveň i otevřeností vůči Bohu a jeho vedení v Duchu svatém. Církev je, a nutně musí být ve světě, přitom ale jako Tělo Kristovo není z tohoto světa. Nemůže se stát občanským sdružením, které bude měnit kurz a směřování podle aktuální společenské objednávky, módy nebo průzkumů veřejného mínění. Toto napětí mezi věrností vlastní tradici a zároveň otevřeností světu je jedním z hybných motorů křesťanské spirituality, zejména v malém a dynamickém společenství, jakým je starokatolická církev.

Vzájemná provázanost je další důležitou součástí křesťanského duchovního života. Nikdo nemůže být křesťanem jenom sám pro sebe. Na místní úrovni je to společenství věřících v rámci farní obce, na vyšší úrovni společenství duchovních i laiků v bratrském kolegiu kolem svého biskupa a na rovině globální společenství biskupů a jejich místních církví v tom, co můžeme nazývat viditelnou realizací Boží Církve na zemi. A samozřejmě stálá provázanost s Bohem skrze Ježíše Krista, protože on je hlavou Církve a tělo bez hlavy nezmůže nic.

Osobní angažmá, tedy spoluúčast na konání Církve, je pak třetím bodem nerozlučně spjatým s předchozími dvěma. Co dostáváme, to máme také předávat dál. V naší spiritualitě může mít spoluúčast celou řadu rozličných podob – počínaje aktivní participací na liturgickém slavení, přes zvěstování dobré zprávy evangelia uvnitř církve i navenek, až po takové zdánlivě nespirituální činnosti,

jak jako účast v orgánech farní nebo církevní správy. I ty jsou pro činnost církve důležité, ve starokatolickém pojetí episkopálně-synodálního zřízení zejména, a je třeba je naplnit nejen věcnou kompetencí, ale i duchovním obsahem a stálým vracením se k tomu, co je vlastním cílem všeho našeho konání, tedy k oslavě Boha, skrze jeho Syna v Duchu Svatém. A právě nejsvětější Trojice je nám nejdokonalejším vzorem toho, jak provázanost a spoluúčast, které se od nás žádají zde na zemi, fungují i na rovině vše přesahující Boží reality.

Během týdenního setkání nebylo samozřejmě možné tato obsáhlá témata, která se tak či onak dotýkají téměř všech aspektů života církve, probrat vyčerpávajícím způsobem. Nicméně všichni přítomní se shodli, že je nezbytné přenést diskuzi o nich v první řadě do jednotlivých církevních obcí, tedy k těm, kteří každodenní církevní život ve svých životech skutečně naplňují. A nadcházející starokatolický kongres, který se bude konat příští rok také v Nizozemí je k tomu dobrou příležitostí. Již brzy by všechny farnosti měly dostat první pracovní materiály k tématice kongresu a v ideálním případě by měla být zahájena celocírkevní diskuze o tom, kam jako

církev, ale i jako každý jednotlivý individuální věřící kráčíme, a kráčet chceme.

Kromě liturgického života a odborných diskuzí mělo setkání ještě třetí rozměr, který rozšiřoval jeho perspektivu. Doetinchemský klášter je vybaven meditační místností v duchu východní zenové tradice a pod vedením německého starokatolického kněze Petera Kleina jsme měli příležitost vyzkoušet i některé z meditačních a kontemplačních technik vycházejících z bohaté duchovní tradice východu, ale upravených pro použití v dnešním křesťanském kontextu. Tato experimentální spiritualita se rozvíjí v posledních desetiletích zejména mezi řeholníky, ale pomalu si nachází cestu i mezi širší vrstvy věřících. Jakým způsobem se takováto duchovní praxe dá integrovat do života křesťana, aniž by znamenala nějaký nepatřičný synkretismus, a jaké meditační a kontemplační techniky jsou křesťanské tradici vlastní (ať již skrze dědictví otců pouště, kontemplativních řádů nebo třeba pravoslavných hesychastů) a na jaké lze navázat, i to bylo předmětem diskuzí na tomto setkání. Diskuzí, které byly bezprostředně provázeny i živou zkušeností a praxí.

Myslím, že je velmi pozitivní, že se již podruhé podařilo takovéto setkání k tématice starokatolické spirituality zorganizovat. Klíčové nyní je, aby se diskuze o spiritualitě přesunula tam, kde je spiritualita žita, tedy do obcí mezi věřící. A nadcházející starokatolický kongres k tomu poskytne velmi vhodnou příležitost. Je tedy na každém z nás, jak se jí chopíme.

☒ *Petr Jan Vinš*

Martin M. Čapka

Skloubení krásy

Je zvláštní, jak dokážeš skloubit krásu ženy i matky a čistou bělobou popíšeš nebesa slovy lásky.

Jak chtěl bych Ti vypsát písmem modřínovým všechnu tu něhu, která je v mém srdci jen pro Tebe.

Avšak vím, že znáš mé nitro a vůně modřínů by jen odháněla motýla něžného milování, jenž touží usednout do Tvého klína.

Znám ten čas, který jsme spolu spoutali a čas spoutal nás, avšak jedině políbení překlene i horu nejvyšší.

Procházky dějinami církve – 6

(seriál pro Communio)

Svatý kníže Václav

S mohutnými připomínkami sv. Cyrila a Metoděje, jejichž tradice a památka jsou v našich krajích spíše mysticky utajeny, a je otázkou, zda jejich úcta oděná do romantického západokatolického hávu masových mší nezastírá skutečné poselství těchto hrdinů ze syrových časů, si možná někteří položí otázku, jak se tito dva apoštolové mají ke svatému knížeti Václavovi.

Jeho památka se rovněž deformuje pod tíhou hřmotného lidového kultu, ale spojuje se s mystikou české svatováclavské koruny, magického symbolu české státnosti, který si zachovává svůj majestát i v dobách demokratické republiky. Svatováclavská tradice byla v moderní podobě formulována politicky, podobně jako tradice husitská, v národním obrození jako podpora politického programu při zápasech jako konsekvence staročeského východiska (proti táborské tradici radikálů mladočechů).

Legends, které jsou nejznámějším zdrojem informací o sv. Václavovi, jsou literární útvary, které nelze považovat za přímé životopisy. Využívají beletristické postupy, s informacemi zacházejí v zájmu kultu svého světce, jenž

Vrcholový kamnový kachel ze 16. stol., na němž sv. Václav drží korauev s husitským kalichem.

má být vzorem k následování. Vykreslují jej mnohdy pomocí opakujících se rysů a stereotypů z jiných legend. Proto je velmi důležité korigovat historickou zprávu, kterou chceme z legendy čerpat, informacemi jiných zdrojů, např. i zlomkovitými záznamy ze soudobých kronik apod.

Legends o sv. Václavu vykreslují tuto postavu jako asketického světce, který se uprostřed zápasů o moc a vliv v knížecím rodu Přemyslovců ocitl téměř omylem a byl zavražděn coby křesťanský panovník protivící se pohanským vladykům své země, kterou se snažil

sjednotit politicky i nábožensky. Tak o Václavovi zpravuje tzv. legenda bavorská, která je nejstarší ze známých václavských legend a vznikla asi 40 let po jeho smrti. Vychází z ní také o něco mladší legenda Gumpoldova. Byla sepsána v prostředí bavorských kněží, kteří patřili k Václavově družině a byli spolu s ní po jeho zavraždění pobíjeni a vyháněni ze země. Je plna hořkosti a odsuzuje Boleslava i Drahomíru jako pohany, Václav je zde mučedníkem víry, jeho vražda má náboženský, nikoli politický obsah.

Staroslovanská legenda se také o svou bavorskou předchůdkyni opírá, ale 100 let po Václavově smrti ji sepsal zřejmě některý mnich slovanského kláštera v Sázavě, který měl potřebu hájit pokračující přemyslovskou dynastii jako jedinou záštitu před tlakem a útoky ze strany západních německých kněží snažících se vymýtit vliv Východu. O podobné podání se opírá také latinská legenda Kříšťanova (Kristiánova) známá jen zprostředkovaně. Tvoří tak další základní okruh václavských legend. Ten není zdaleka tak příkrý k Boleslavovi a Drahomíře, snaží se naopak zeslabit vinu a pokračovatele dynastie postavit do jiného světla, jako rozmnožitele křesťanské víry v zemi. Václavský kult se ale prosazoval dlouho a obtížně.

České země v době knížete Václava nebyly oblastí pohanskou, křesťanství bylo již v zemi ukotveno pod příslušností řezenskému biskupství a na Václavově dvoře působili kněží latinského obřadu z Bavorska a Švábska, kteří konkurovali kněžím slovanského obřadu. Je to doba neustálých válek a výbojů, státní útvary se tvoří a přetvářejí. Severně

a severozápadně od Čech je území polabských Slovanů, proti nimž se zdvihá tlak východofranské říše.

Velkomoravská říše podléhá německé a uherské přesile, k níž se přidali i někdejší spojenci – české kmeny, z nichž nejsilnější byl ovládán Přemyslovci. Ti se po pádu Velké Moravy snaží zajistit si ochranu před Uhry spojenectvím s Němci, k obratu ale dochází poté, co saský vévoda Jindřich dosáhl východofranské říšské koruny jako král Jindřich I. Ptáčník. Útočí na polabské Slovany a posléze na Čechy, kde se po smrti knížete Vratislava roku 921 ujímá vlády za nezletilé syny jeho choť Drahomíra (Drahomíř). Ta, původem z rodu polabských Slovanů, se dostává do tvrdého sporu se stoupcí dosavadní přemyslovské politiky. Pokouší se zřejmě dosáhnout spojenectví Čechů s Polabany proti králi Jindřichovi a neváhá spojit se přitom i s kmeny, které odmítají přijmout křesťanství. Zde je zřejmě i původ politického pozadí vraždy kněžny Ludmily na Tetíně, která ale asi nebyla provedena na Drahomířinu objednávku, neboť ta pachatele ztrestala. Roku 922 se jí podařilo odrazit vpád bavorského vévody Arnulfa do Čech.

Poté, co Václav dospěl a ujal se patrně roku 925 vlády, snížil se vliv jeho matky a převažovala strana, která se opět snažila najít politické příměří s německou říší. Drahomíra byla navíc příliš spojována s vraždou kněžny Ludmily, jejíž rádcé povolal Václav z vyhnanství, podporoval bavorské kněze a nechal přenést Ludmiliny ostatky na Pražský hrad. Situace se vyostřila ve spor mezi stranami „německou“ a „slovanskou“ a došlo na blíže neurčený boj, zřejmě pokus o politický

převrat, který skončil Václavovým obhájením vlády a vypovězením mnoha přívrženců protistrany včetně jeho vlastní matky.

Na přelomu let 928 a 929 vpadl král Jindřich po pečlivé přípravě na území polabských Slovanů, za cenu mnoha obětí je porazil a zotročil, pak obrátil svou výpravu do Čech a pronikl ku Praze. Václav vedl mírová jednání, podrobil se mu a sjednal za to pro římskou (německou) říši roční tribut. Za to obdržel ostatek sv. Víta, pro nějž založil na Pražském hradě kostel. Když se Jindřich vrátil do Saska, vypuklo mezi polabskými Slovany povstání proti jeho nadvládě, které bylo počátkem září 929 Sasy za velkých ztrát poraženo. V českých poměrech ti, kdo nesouhlasili s podrobením se Jindřichovi a měli zájem na spojenectví s Polabany proti německému králi, tvořili vůči Václavovi hlasitou opozici a hodlali se zmocnit vlády. V zemi možná načas propukla občanská válka, nebo Václav jen tvrdě pronásledoval své odpůrce. Na tomto místě byl spatřován moment Václavovy násilné smrti „v pondělí 28. září“. Motivem by byla snaha politické protistrany reprezentované mladším Václavovým bratrem Boleslavem zbavit se představitele nesouhlasného politického směřování.

Druhé možné datum Václavovy smrti je rok 935, který je dnes uváděn jako pravděpodobný rok Václavova zavraždění. Odpovídalo by Václavovu věku, v roce 929 byl Václav ještě příliš mladý, i když na druhou stranu již dostatečně ukázal své přesvědčení o směřování země, to však není hlavní důvod. Odpovídalo

by to ale také další souslednosti událostí: po dosednutí na český stolec vypověděl Boleslav poslušnost německému králi, jímž byl Ota I., a přestal platit tribut. Tím začalo roku 936 dlouhé období války Boleslava s Otou I. Roku 950 se i Boleslav, podobně jako dříve Václav, podrobil vojenskému tažení německého krále a vyjednal s ním podmínky míru. Kdyby k vraždě došlo roku 929, proč by Boleslav vypověděl tribut do říše až o sedm let později (936)?

Kromě přesného určení roku Václavovy vraždy je nejasný také její motiv. Možná se jednalo o vraždu úkladnou, možná šlo o zkrat a selhání Boleslavovy tělesné stráže. Událost se mohla odehrát tak, že Václav potkal ráno cestou na bohoslužbu bratra Boleslava, který jej možná takto záměrně vyhledal. Došlo na výměnu názorů a na potyčku, strážci se pak vrhli na Václava, když tasil meč. Spekulovat o průběhu boleslavské vraždy je možné, ale k jednoznačnosti zde bude vždy daleko. Je ale těžké doložit, že se nejednalo o úkladnou politickou vraždu. Nejen, že se Boleslavova družina na nějaké akci předem domlouvala, ale následovalo pak pronásledování a vyhnání Václavovy strany včetně jeho kněží. Možná si Boleslav původně nepřál bratrovraždu a stačil by mu puč a bratrovo vyhnání. Je jen zřejmé, že se Boleslav, jenž roku 938 přenesl ostatky Václavovy do hrobu v apsidě kostela sv. Víta, následně choval jako suverénní vládce s pevnou vizí, který systematicky ovládl roztržité území Čech a začal dále budovat českou státnost. Svě vnitřní protivníky

potíral tvrdě, šířil a podporoval křesťanství a zároveň uhájil českou státní samostatnost od nátlaku říše.

Boleslav samozřejmě nezaváděl kult svého bratra jako světce, chtěl mu jen v duchu svého pojetí dynastické moci poskytnout knížecí hrob na důstojném místě. O kult se starali bavorští kněží z Václavovy družiny. Již asi roku 970 zařazuje řezenský biskup sv. Václava do sanktorálu, a tím jej oficiálně prohlašuje za svatého. Jeho smrtí a svatořečením začíná jeho tradice, jeho „druhý život“ na zemi. Ten je zajímavý, plastický, odráží ideály a touhy, které formovaly české dějiny i vlastní sebepojetí českého národa. Václavův kult pěstují Přemyslovci a jejich královská dynastie, velkého rozmachu dosáhl druhý život Václavův v době vlády Kala IV., který sám zpracovává latinskou legendu o sv. Václavu jako jeho vlastní životopis. Jinou legendu sepsal Karlov kancléř Jan ze Středy. V období husitství je znát velmi rozdílný přístup – Jan Hus je Václavovým ctitelem, ale husitští radikálové odmítají úctu ke svatým všeobecně a odmítají zpívat svatováclavský chorál. Utravisté Václavův svátek slaví, ale úcta nového mučedníka Jana Husa jej poněkud překrývá. Ovšem vítězství „panské jednoty“ nad táborským a sirotčím svazem u Lipan je pak přičítáno pomoci sv. Václava. Chorál, který na okamžik spojuje kališníky a stranu pod jednou, zní při prohlášení basilejských kompaktát zemským zákonem i při zvolení Jiřího z Poděbrad českým králem.

V českých moderních dějinách, tam, kde se tvoří základy národního sebevědomí, vyzdvihl František Palacký proti dřívějšímu pojetí význam husitství jako významné epochy v dějinách českých zemí. Týž historik podtrhuje ale také význam svatého Václava jako spravedlivého vladaře, poctivě prosazujícího křesťanství nejen jako nástroj politické moci. Přesto však, celkem logicky, s národně uvědomělou interpretací husitství ustupuje úcta svatováclavská a z obou historických ideálů se takto nešťastně stávají konkurenti. To se mělo projevit bolestně v krátké historii první československé republiky, o to tragičtější za německé okupace, kdy svatováclavskou tradici znetvořili nacisté.

Máme-li dnes hledat významy tradic a mít z nich užitek pro svou dobu, svou víru a naději, pak je třeba vnímat svatého Václava jako velkou inspiraci. Zemřel jako politik, který se stal nepohodlným, protože se odmítal přizpůsobit násilným zvyklostem své doby, nezhlížel se v autokracii, přesto měl dosti charisma i dosti síly, aby byl panovníkem a svou vládu udržel. Poctivě se přimkl ke křesťanství a odmítal je zavádět jen formálně a násilně. Snažil se prosazovat spravedlnost a vyhnout se pokud možno krvavým metodám své doby. Neumíme zcela vykreslit historického Václava, můžeme jej pod vrstvami legendárního podání jen tušit, ale i tento tušený skutečný kníže zasluhuje úctu jako svatý.

☒ *Jakub Smrčka, farnost Tábor*

Zprávy

Sváteční slovo starokatolického biskupa na ČT2

V neděli 16. června 2013 odvysílala Česká televize pořad *Sváteční slovo* s naším biskupem Dušanem Hejbalem. Tento pořad, v němž náš biskup hovořil na téma „Milovat nepřátele?“ je možné shlédnout znovu na internetových stránkách České televize: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/880349-svatecni-slovo/video/>

týden duchovní obnovy

V předposledním červencovém týdnu proběhla v Návsi u Jablunkova duchovní obnova, kterou připravil bratr Cezary Mizia, farář obce v Českém Těšíně, se svou manželkou Alicí. Pro tento účel by možné využití krásné prostory Emauz – starobylé Evangelické školy, kterou poskytli bratři luteráni.

Kromě členů Těšínské obce přijeli také farníci z Jablonce nad Nisou. Tématem společného setkání byla „Modlitba za církve putující“. Součástí programu byl nejen modlitby a meditace, ale i výlety do okolí a program pro děti, které prožívaly příběh krále Davida.

Synoda Polsko-katolické církve v Konstancin

Po pěti letech se 18. června shromáždila synoda Polsko-katolické církve v Konstancin u Varšavy. Jako zástupce IBK (Mezinárodní biskupské konference Utrechtské Unie) byly na synodě přítomni také Dirk Jan Schoon, biskup v nizozemském Haarlemu a Georg Blase farář v německém Dettingofenu. Po přednesení zpráv o aktivitách ve třech biskupstvích představil předseda synodní rady biskup Wiktor Wysoczansky dva kandidáty na uprázdněné biskupské stolce ve Vratislavi a v Krakově. Pro Vratislav to byl Stanislav Bosy, farář ve Štětíně, a pro biskupství v Krakově Antoni Norman, farář v Čenstochové. Ani jeden z kandidátů však nebyl zvolen potřebnou dvoutřetinovou většinou. Oproti tomu biskup Wysoczansky byl jako první biskup znovu zvolen.

Církevní restituce jsou dle státního zastupitelství právně čisté

Přijetí zákona o církevních restitucích neprovázelo žádný trestný čin. K tomuto závěru dospělo pražské Vrchní státní zastupitelství (VSZ), které proces přijetí normy zkoumalo na základě několika podání občanů. Nesouhlas s výsledky legislativního procesu nelze bez zjištění konkrétního protiprávního jednání řešit cestou trestního práva, uvedl náměstek pražské vrchní žalobkyně Adam Bašný. Věc iniciovala svým podáním například aktivistka a spisovatelka Lenka Procházková, která proti restitucím vystupuje dlouhodobě.

Zdůrazňuje, že stát chce vrátit církvím majetek, který jim nepatří. Církev podle ní lesy či polnosti nevlastnila, pouze je spravovala. VSZ také za zcela podstatné označilo i červené rozhodnutí Ústavního soudu, který zamítl senátorský návrh na zrušení zákona o majetkovém vyrovnání státu s církvemi. Církev již podávají žádosti o navrácení majetku, Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových vydal v červnu církvím první tři pozemky. Starokatolické církve v ČR se ale navrácení nemovitostí netýká, od státu obdrží pouze finanční kompenzace.

Oprava

V minulém čísle jsme v článku „Komise pro dialog mezi starokatolickými církvemi a Švédskou církví ukončila svou činnost“ uvedli, že o zprávě o posledním zasedání komise pro dialog informoval švýcarský biskup

Dirk Schoon. Bratr Dirk Jan Schoon však není biskupem švýcarské církve, ale biskupem v nizozemském Haarlemu. Za chybu se omlouváme.

Pro usmání

Jeden mladý mnich se rozhodl, že odejde do horského kláštera a podstoupí těžkou zkoušku mlčenlivosti, která mu dovoluje říci jen dvě slova za deset let. Po prvních deseti letech jde za otcem představeným. Vejde do kanceláře, otec přikývne a on povídá: „Mizerné jídlo!“ Otec znovu kývne a ukáže rukou ven. Mnich tedy odejde.

Uplyne dalších deset let a audience se opakuje. Mnich tentokrát říká: „Tvrdá postel!“

Konečně po třiceti letech mnich předstoupí před otce se zamračenou tváří a říká: „Odcházím odsud!“

A otec se jen tak mírně usměje a povídá: „Ani se nedivím. Co jste tady, pořád si jen stěžujete.“

Svatovavřínecká pouť

V neděli 11. srpna 2013 se na pražském Petříně konala tradiční svatovavřínecká pouť. Nad Prahou tak zněla hudba, chodník před katedrálou zpestřily veselé barvy a všude byl slyšet dětský smích. Kromě bohatého divadelního a hudebního programu si návštěvníci poutě mohli vyrobit loutku či ozdobit vlastní skleničku. Kdo vydržel až do samotného závěru poutě, mohl se po slavnostní bohoslužbě pobavit písněmi známého písničkáře Jana Buriana.

